

به نام خدا

تجارب زیسته مریبان مراکز پیش دبستانی از مشارکت نوآموزان در فعالیت های بدنی

مؤلف:

فرشته مطوف

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۴)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: مطوف، فرشته، ۱۳۶۴
عنوان و نام پدیدآور: تجارب زیسته مربیان مراکز پیش دبستانی از مشارکت نوآموزان در فعالیت های بدنی / مولف فرشته مطوف.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۴.
مشخصات ظاهری: ۸۱ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۲۸۱-۵
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: مراکز پیش دبستانی - فعالیت های بدنی - مشارکت نوآموزان
رده بندی کنگره: Q۳۴۶
رده بندی دیویی: ۰۱۲/۶
شماره کتابشناسی ملی: ۹۷۲۷۸۲۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

نام کتاب: تجارب زیسته مربیان مراکز پیش دبستانی از مشارکت نوآموزان در فعالیت های بدنی
مولف: فرشته مطوف
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۴
چاپ: زیرجد
قیمت: ۸۱۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۵۵-۲۸۱-۵
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

تقدیم

تقدیم به مهربان‌ترین همراهان زندگی‌م پدر بزرگوار و مادر عزیزم که حضورشان همیشه گرمابخش روح من بوده است.

و تقدیم به همه جویندگان راه علم و دانش

فهرست

فصل اول : کلیات.....	۷
مقدمه	۷
فصل دوم: ادبیات نظری.....	۹
تعریف مفهومی نوآموزان	۹
اهمیت توجه به نوآموزان	۱۱
بدو ورود نوآموزان به پیش دبستانی	۱۲
تعریف مفهومی تجربه زیسته مربیان پیش دبستانی	۱۴
تعریف مهارت‌های مربیان پیش دبستانی	۱۵
اهمیت توجه به مهارت‌های مربیان پیش دبستانی	۱۷
مهارت‌های آموزشی مربیان پیش دبستانی	۱۸
روابط مربیان و دانش‌آموزان پیش دبستانی	۲۰
محیط یادگیری در مراکز پیش دبستانی	۲۲
مهارت‌های حرکتی دانش‌آموزان پیش دبستانی	۲۴
سلامت جسمانی دانش‌آموزان پیش دبستانی	۲۶
فضای آموزشی پویا و فعال در مراکز پیش دبستانی	۲۸
بررسی فعالیت‌های بدنی نوآموزان در مراکز پیش دبستانی	۳۰
بررسی برنامه‌های فعالیت بدنی نوآموزان در هفته	۳۲
بررسی میزان زمان برنامه‌های فعالیت بدنی نوآموزان در هفته	۳۳
نوع فعالیت‌های بدنی نوآموزان در مراکز پیش دبستانی	۳۴
شدت فعالیت‌های بدنی نوآموزان در مراکز پیش دبستانی	۳۵

- توزیع زمانی فعالیت‌های بدنی در طول روز در مراکز پیش دبستانی ۳۷
- روش‌ها و استراتژی‌های استفاده شده برای ادغام مفاهیم و فعالیت‌های بدنی در
برنامه‌های آموزشی ۳۹
- نحوه ارتباط فعالیت‌های بدنی با مفاهیم آموزشی ۴۱
- متغیرهای آگاهی و غلبه بر چالش‌های فعالیت بدنی نوآموزان ۴۲
- آگاهی فردی و مهارت‌های غلبه بر چالش‌ها ۴۳
- روش‌ها و منابع استفاده شده برای آگاهی از چالش‌ها و مشکلات فعالیت بدنی
نوآموزان ۴۴
- استراتژی‌ها و راهکارهای مورد استفاده برای غلبه بر چالش‌ها ۴۶
- نحوه مشارکت و همکاری با دیگر اعضای مدرسه برای حل چالش‌ها ۴۸
- تناسب در فعالیت‌های بدنی ۵۰
- ارتباط گیری معلمان و مربیان با بدن نوآموز ۵۳
- ادغام مفاهیم و فعالیت‌های بدنی ۵۴
- هماهنگی معلمان برای ادغام مفاهیم آموزشی با فعالیت‌های بدنی ۵۶
- ادغام مفاهیم آموزشی با فعالیت‌های بدنی ۵۸
- منابع ۶۳

فصل اول :

کلیات

مقدمه

بر اساس سند تحول بنیادین، دوره پیش‌دبستانی طلایی‌ترین دوره در فرآیند تعلیم و تربیت می‌باشد، طبق مصوبه ۳۱۸۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی، در تاریخ ۷/۱۱/۱۳۹۷ اساسنامه‌ای به استناد سیاست‌های کلی نظام تحول در آموزش و پرورش و مفاد سند تحول بنیادین، به تصویب رسیده است که مشتمل بر ۲۱ ماده و ۱۴ تبصره است و طبق ماده ۱ این اساسنامه، دوره کودکی شامل کودکان گروه سنی بدو تولد تا شش سال تمام است که به دو دوره سه ساله (دوره اول کودکی بدو تولد تا سه سالگی) و (دوره دوم کودکی سه تا شش سالگی) تقسیم می‌شود. که تعلیم و تربیت کودک در دوره اول در خانواده و در دوره دوم تعلیم و تربیت کودکان با محوریت خانواده و با مشارکت مردم، نهادهای دولتی و غیردولتی انجام می‌شود. مهدهای کودک، کودکان‌ها، مراکز پیش‌دبستانی و سایر مراکز نگهداری و آموزش کودکان و یا هر عنوان دیگری که مسئولیت مراقبت، رشد، پرورش و آموزش و تربیت کودکان تا پیش از دبستان را عهده‌دار هستند، در شمول این اساسنامه قرار می‌گیرند (راهنمای برنامه و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دوره پیش‌دبستانی به انضمام اساسنامه دوره پیش‌دبستانی، ۱۴۰۱). امروزه اثر گذارترین و پرکاربردترین برنامه‌های آموزشی در دوره پیش‌دبستانی بر مبنای بازی‌ها و فعالیت‌های بدنی متنوع و کودک محور طراحی و تدوین می‌شوند (سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۳۹۹).

اگر بازی و تحرک از تجارب روزانه نوآموزان حذف شود یادگیری و توسعه فردی آنان آسیب می‌بیند (پانکسپ^۱، ۲۰۰۷؛ پارسونس^۲، ۲۰۲۲). توجه به فعالیت‌های بدنی در سال‌های اولیه زندگی کودک موجب تمرکز بر روی ارزش‌های ذاتی مثل موفقیت‌های فردی، شاد بودن، تشخیص تفاوت‌های فردی، تأمین طیفی از فعالیت‌های بدنی منظم و توجه به نکات ایمنی و شناخت محیط پیرامون و تعهد و ایجاد فرصت‌های یادگیری و پیامدهای اجتماعی بسزایی خواهد شد. کودکان باید از فرآیندهای فیزیکی لذت ببرند و چنانچه در دوره پیش‌دبستانی فرصت‌های مناسب برای رشد جنبه‌های فیزیولوژیکی فراهم نشود و سهل‌انگاری در ایجاد فعالیت‌های صحیح بدنی صورت گیرد آسیب‌های روحی و جسمی جبران‌ناپذیری در پی خواهد داشت. برنامه‌های حرکتی و بازی‌های هدفمند همراه با سایر فعالیت‌های تربیتی و پرورشی بستری مناسب برای تمرین و تکرار برخی از مفاهیم ذهنی و شناختی و پرورش مهارت‌های اجتماعی در دوره پیش‌دبستانی است (راز و همکاران، ۲۰۲۱). امروزه اهمیت و نقش فعالیت بدنی کودکان در آموزش پیش از دبستان شاید در نظر اول از ساده‌ترین مسائل به نظر آید ولی با اندکی تعمق، یکی از پراهمیت‌ترین مسائل حیاتی است که انسان در مسیر رشد و تکامل با آن روبه‌رو است و از یازده هدف مندرج در اساسنامه دوره پیش‌دبستانی اولین هدف، پرورش مهارت‌های جسمی و حرکتی می‌باشد (راهنمای برنامه و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی دوره پیش‌دبستانی به انضمام اساسنامه دوره پیش‌دبستانی، ۱۴۰۱). در این راستا پژوهش حاضر درصدد است با بررسی تجارب زیسته مربیان مراکز پیش‌دبستانی شهر اهواز از مشارکت نوآموزان در فعالیت‌های بدنی، به جمع‌آوری تجارب مفید و کاربردی مربیان بپردازد.

1 Panksepp

2 Parsons

۳Radez

فصل دوم: ادبیات نظری

تعریف مفهومی نوآموزان

نوآموزان عبارتند از افرادی که در حال یادگیری و آموزش هستند. این مفهوم در اکثر موارد به دانش‌آموزان و دانشجویان اشاره دارد که در مدارس، دانشگاه‌ها یا مؤسسات آموزشی دیگر درس می‌خوانند. نوآموزان معمولاً در مراحل ابتدایی و پیشرفته یادگیری قرار دارند و در حال کسب دانش و مهارت‌های جدید هستند. آن‌ها به وسیله‌ی معلمان و مربیان آموزش می‌بینند و تلاش می‌کنند تا مفاهیم و مهارت‌های جدید را درک و اجرا کنند. نوآموزان می‌توانند در انواع رشته‌ها و حوزه‌های، از جمله علوم، هنرها، علوم انسانی، فناوری و بسیاری موارد دیگر تحصیل کنند (اسوید، ۲۰۱۵).

در دیدگاه‌های مختلف این متغیر به صورت‌های مختلفی تعریف شده است:

در زیر، تعاریف مختلف نوآموزان را از دیدگاه‌های مختلف در یک جدول شرح داده می‌شود:

جدول ۱-۲. تعاریف مختلف نوآموزان

دیدگاه	تعریف	منابع
دیدگاه آموزشی	افرادی که در فرایند یادگیری و آموزش هستند و تحت تأثیر معلمان و مربیان قرار می‌گیرند.	(اسوید، ۲۰۱۵)
دیدگاه روانشناختی	افرادی که در حال توسعه و رشد شناختی و روانشناختی خود هستند و تحت تأثیر فرایندهای شناختی قرار می‌گیرند.	(آمون و همکاران، ۲۰۱۴)
دیدگاه اجتماعی	افرادی که در جامعه شناخته می‌شوند و در محیط‌های آموزشی، اجتماعی و فرهنگی به تعلیم و تربیت می‌پردازند.	(تانگ و همکاران، ۲۰۲۰)
دیدگاه رشته‌ای	افرادی که در رشته‌ها و حوزه‌های مختلف تحصیل می‌کنند و مفاهیم و مهارت‌های مخصوص به آن رشته را یاد می‌گیرند.	(بار و استمفنون، ۲۰۱۱)
دیدگاه توسعه‌ای	افرادی که در حال توسعه و پیشرفت در مهارت‌ها، توانایی‌ها و استعداد‌های خود هستند و به دنبال بهبود و پیشرفت هستند.	(بار و استمفنون، ۲۰۱۱)

هر یک از این دیدگاه‌ها نحوه نگرش و تعریف نوآموزان را از زوایای مختلف مورد بررسی قرار داده‌اند. توجه به این تعاریف می‌تواند در درک بهتر نقش و اهمیت نوآموزان در فرایند آموزش و یادگیری کمک کند.

اهمیت توجه به نوآموزان

توجه به نوآموزان بسیار مهم است و در زمینه‌های گوناگون اهمیت دارد. در زیر، بنا بر مقاله (لاک و وود و مورکن، ۲۰۲۱) برخی علل اهمیت این موضوع اشاره شده است.

۱. توسعه شخصی: نوآموزان در مرحله‌ی رشد و توسعه‌ی شخصی خود قرار دارند. توجه به آنها و ارائه‌ی فرصت‌های آموزشی مناسب، آنها را در جهت پیشرفت و بهبود مهارت‌ها، دانش و توانایی‌های خود یاری می‌رساند.

۲. ساختار جامعه: نوآموزان از نیروی کار آینده تشکیل دهنده‌ی جامعه هستند. آموزش و پرورش صحیح آنها، اساسی‌ترین عامل در ساختار و توسعه‌ی جامعه و اقتصاد است.

۳. نیروی متخصص: نوآموزان، به عنوان نیروهای متخصص و تحصیل کرده، نقش مهمی در توسعه‌ی علمی، فناوری و فرهنگی کشورها و جوامع دارند. آموزش مناسب و ارتقاء سطح دانش آنها، به توسعه‌ی جامعه و رشد اقتصادی کمک می‌کند.

۴. تربیت شهروندان: نوآموزان در مرحله‌ی شکل‌گیری هویت و شخصیت قرار دارند. با توجه به مقدمات تربیتی مناسب، آنها می‌توانند به شهروندانی آگاه و مسئول پیشرو تبدیل شوند که در جامعه‌ی خود مشارکت مثبت داشته باشند.

۵. توسعه‌ی اجتماعی: آموزش و پرورش به نوآموزان امکان برابری فرصت و دسترسی به آموزش را فراهم می‌کند. این موضوع می‌تواند به توسعه‌ی اجتماعی و کاهش نابرابری‌ها در جامعه کمک کند (لاک وود و مورکن، ۲۰۲۱).

از اینرو، توجه به نوآموزان نه تنها بهره‌وری آنها را افزایش می‌دهد، بلکه به توسعه‌ی جامعه و پیشرفت کشورها نیز کمک می‌کند. بهره‌برداری از ظرفیت و استعداد نوآموزان و ایجاد محیط‌های آموزشی مناسب برای آنها، بهره‌وری و کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد (اشاچ، ۲۰۰۷).

بدو ورود نوآموزان به پیش‌دبستانی

ورود نوآموزان به مرحله‌ی پیش‌دبستانی یک مرحله‌ی مهم و انتقالی در زندگی تحصیلی آنها است. در این مرحله، کودکان به طور رسمی وارد سیستم آموزشی می‌شوند و با محیط آموزشی جدید و فرهنگ تحصیلی آشنا می‌شوند. در زیر، برخی از جوانب و علل اهمیت ورود نوآموزان به پیش‌دبستانی (گریزیوتی و کینیگوس، ۲۰۲۱) ارائه شده است:

۱. آمادگی تحصیلی: ورود به پیش‌دبستانی به نوآموزان کمک می‌کند تا آمادگی لازم برای ورود به مراحل بعدی تحصیلی را بدست آورند. آن‌ها با مفاهیم و مهارت‌های ابتدایی مانند حروف الفبا، اعداد، شمارش و مهارت‌های اجتماعی اولیه آشنا می‌شوند.

۲. توسعه‌ی اجتماعی و روانی: ورود به پیش‌دبستانی به نوآموزان فرصتی می‌دهد تا با هم‌سنان خود در محیطی اجتماعی آموزشی تعامل کنند. آن‌ها مهارت‌های اجتماعی مانند

همکاری، اشتراک گذاری و حل مسئله را تقویت می‌کنند. همچنین، این مرحله برای توسعه‌ی روحی و روانی کودکان نیز بسیار حائز اهمیت است.

۳. ایجاد علاقه به یادگیری: در پیش‌دبستانی، کودکان به صورت بازی‌ها و فعالیت‌های آموزشی درگیر می‌شوند. این محیط آموزشی سرشار از انگیزه و سرگرمی است که به کودکان کمک می‌کند علاقه و اشتیاق به یادگیری را پیدا کنند.

۴. توانایی‌های حرکتی و نقش‌آفرینی: پیش‌دبستانی برای توسعه‌ی توانایی‌های حرکتی کودکان بسیار مهم است. آن‌ها با مشارکت در بازی‌ها، تمرینات و فعالیت‌های گروهی، مهارت‌های حرکتی خود را تقویت می‌کنند. همچنین، این مرحله فرصتی را برای نقش‌آفرینی، خلاقیت و خویش‌داری فراهم می‌کند.

۵. آشنایی با قوانین و ساختار آموزشی: در پیش‌دبستانی، نوآموزان با قوانین و ساختار آموزشی آشنا می‌شوند. آن‌ها درک می‌کنند که برای یادگیری و پیشرفت، باید قوانین و قواعد را رعایت کنند. این آشنایی با محیط آموزشی و ساختار آموزشی، به کودکان کمک می‌کند تا بهتر در محیط تحصیلی سازماندهی شوند (گریزیوتی و کینیگوس، ۲۰۲۱).

با توجه به اهمیت ورود نوآموزان به پیش‌دبستانی، مهم است که این مرحله به درستی برنامه‌ریزی و اجرا شود. باید محیطی حمایت‌کننده و دوستانه فراهم شود تا کودکان بتوانند با اعتماد به نفس و شادی در این محیط یادگیری کنند. همچنین، توجه به نیازها و توانایی‌های هر کودک به صورت فردی و ارائه‌ی فعالیت‌های مناسب با توجه به تنوع فردی آنها نیز بسیار حائز اهمیت است (وینگ، ۲۰۰۶).

تعریف مفهومی تجربه زیسته مربیان پیش‌دبستانی

تجربه زیسته مربیان پیش‌دبستانی به مجموعه از تجارب، دانش، مهارت‌ها و فرایندهای یادگیری که مربیان در حوزه پیش‌دبستانی به دست می‌آورند، اطلاق می‌شود. این تجربه زیسته شامل تمامی تجارب و آموخته‌هایی است که مربیان در زمینه تدریس، رفتار با کودکان، رشد و توسعه کودکان، مدیریت کلاس، همکاری با والدین و سایر عوامل مرتبط با فعالیت‌های پیش‌دبستانی کسب می‌کنند (گروور و پی، ۲۰۱۳).

تجربه زیسته مربیان پیش‌دبستانی شامل موارد زیر (رودریگز-مارتینز و همکاران، ۲۰۲۰) می‌شود:

۱. تجربه در تدریس و آموزش: مربیان پیش‌دبستانی با تجربه‌های تدریس در زمینه‌های مختلف مانند حروف الفبا، اعداد، مفاهیم اولیه، هنر و موسیقی و غیره، آشنا می‌شوند. آن‌ها با طرح و اجرای برنامه‌های آموزشی مناسب برای کودکان، روش‌های تدریس مؤثر و فعالیت‌های آموزشی جذاب آشنا می‌شوند.

۲. تجربه در رشد و توسعه کودکان: مربیان پیش‌دبستانی با تعامل با کودکان در محیط آموزشی، شاهد رشد و توسعه‌ی آنها هستند. آن‌ها تجربه می‌کنند که چگونه بهترین حالت‌های یادگیری کودکان را تشخیص دهند و برنامه‌های آموزشی را بر اساس نیازها و توانایی‌های هر کودک سازماندهی کنند.

۳. تجربه در مدیریت کلاس: مربیان پیش‌دبستانی با مدیریت کلاس و ایجاد یک محیط آموزشی منظم و حمایت‌کننده آشنا می‌شوند. آن‌ها تجربه می‌کنند که چگونه با مدیریت

زمان، تنظیمات فیزیکی کلاس، نظم و انضباط و ایجاد قوانین و قواعد مناسب، فضایی مؤثر برای یادگیری کودکان ایجاد کنند.

۴. تجربه در همکاری با والدین: مربیان پیش‌دبستانی با همکاری و تعامل با والدین کودکان در مورد پیشرفت و توسعه آنها، نیازهای خاص، مشکلات و راهکارهای تقویت آموزشی کودکان، تجربه می‌کنند. آن‌ها با روش‌های موثر در ارتباط با والدین آشنا می‌شوند و توانایی برقراری ارتباط مثبت و سازنده با والدین را تقویت می‌کنند (رودریگز-مارتینز و همکاران، ۲۰۲۰).

تجربه زیسته مربیان پیش‌دبستانی نه تنها شامل دانش و مهارت‌های تخصصی در حوزه آموزش و تربیت کودکان پیش‌دبستانی است، بلکه شامل تجارب عملی، تعاملات اجتماعی، و ارتباطات متعددی است که در طول زمان حاصل می‌شود. این تجربه زیسته به مربیان پیش‌دبستانی کمک می‌کند تا بهترین روش‌ها و راهکارهای آموزشی را برای کودکان شناسایی کنند، به نیازهای آنها پاسخ دهند و محیطی مهیج و امن برای رشد و توسعه فراگیران خود ایجاد کنند (گروور و پی، ۲۰۱۳).

تعریف مهارت‌های مربیان پیش‌دبستانی

مربیان پیش‌دبستانی نقش بسیار مهمی در آموزش و تربیت کودکان در سنین پیش از دبستان دارند. آن‌ها نه تنها باید دانش و مهارت‌های تخصصی در زمینه آموزش و رشد کودکان داشته باشند، بلکه باید برخی مهارت‌های کلیدی را نیز به خوبی تسلط داشته